

**ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20**

השופט סלים ג'ובראן

יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران

رئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, כ"א באב התשע"ג
28 ביולי 2013

תר"מ 53/20

העותרת: סיעת "רק ראשון בראשות דב צור"

נגד

המשיבה: עו"ד ליאל אבן-זהר

בקשה למתן צו מניעה לפי סעיף 17 לחוק הבחירות (דרכי
תעמולה), תשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

החלטה

טענות הצדדים

1. העותרת פנתה אליי היום בבקשה כי אתן צו מניעה נגד מופע התרמה אשר המשיבה מתכננת לקיים היום בשעה 17:00 בנוכחות כוכבי הילדים "מילקי ומילקיטו", במסגרתו ייגבו דמי כניסה וההכנסות ייתרמו לרכישת ציוד לילדים מעוטי יכולת. לטענתה, המופע הוא בגדר אסיפת בחירות בניגוד לסעיף 8 לחוק הבחירות, נוכח העובדה כי המופע הוא בגדר מופע בידור, וכולל מתן מתנות ("גם אם מדובר במתנות לנזקקים ולא לאורחים" – סעיף 5.2 לעתירה), והגשת מאכלים ומשקאות.

2. לטענתה "איסוף דמי כניסה לאסיפת בחירות הינו כיסוי לקבלת תרומות, באופן

עמוד 1 מתוך 6

משכן הכנסת, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 91950
العنوان: مجمع بن غوريون, أورشليم القدس, 91950

טלפון, هاتف: 02-6753407, פקס, فاكس: 02-5669855 Fax:

אנונימי, מגורמים לא ידועים ובהיקף לא ידוע [...] איסוף תרומות על דרך מכירת כרטיסי כניסה לאירוע עוקפות את המגבלות על איסוף תרומות, כגון זהות התורם (שם ות.ז.), זיקתי לארץ (תושב ישראל ולא תייר) גילו (מעל גיל 18 ולא קטין). לא ברור כיצד ניתן לאכוף את המגבלה לתרומה של 5,000 ש"ח למשק בית" (סעיפים 7-8 לעתירה).

3. בנוסף, עותרת היא נגד שלטי תעמולה שהציבה המשיבה במקומות ציבוריים כדוגמת גשרים ברחבי העיר וירידה לכביש 431. לטענתה, הצבת השלטים מנוגדת להוראות דין, וביניהם סעיף 10 לחוק הבחירות בכל הנוגע למידות שהוגדרו בחוק.

4. ביקשתי את תגובת המשיבה. בתשובתה, נכתב כי מופע ההתרמה אינו בגדר תעמולת בחירות אסורה, וכי מדובר באירוע הנערך מידי שנה במסגרת פעילות התנדבותית שלה כיושבת ראש הוועדה לקידום מעמד הילד בעיריית ראשון לציון. בהמשך לכך, מציינת היא כי כל הכספים שיאספו יועברו במישרין לעמותת "פתחון לב" שהיא גם תהיה אחראית להעברת התרומות לנזקקים. בנוסף מציינת היא כי האמנים המופיעים באירוע עושים זאת בהתנדבות. לבסוף מתחייבת היא כי תישא באופן אישי בעלות פרסום המודעה של האירוע, ולא תקיים כל תעמולה אסורה במהלכו.

5. לעניין השילוט טוענת היא כי השלטים נתלו שלא בידיעתה ולאחר בירור גילתה כי ניתלו על ידי פעיליה, וזאת "נוכח ריבוי שלטים המוצבים במקומות אלו על ידי מתמודדים אחרים, וביניהם ראש העירייה עצמו" (סעיף 11 לתשובה).

תשתית נורמטיבית

6. סעיף 8 לחוק הבחירות קובע איסור לקיום תעמולת בחירות "מלווה תכניות בידור, לרבות הופעות של אמנים, נגינה, זמרה, הצגת סרטים ונשיאת לפידים [...] לא תהא תעמולת בחירות קשורה במתן מתנות, ופרט למסיבות בבתים פרטיים לא תהא קשורה בהגשת מאכלים או משקאות משכרים".

7. תכליתו של הסעיף היא שמירה על טוהר הבחירות, מתוך החשש כי בוחר יראה במופע בידור או בהגשת כיבוד או במתן מתנה בתור טובת הנאה. בכך, תיווצר הטיה שאינה לגיטימית על אופן הצבעתו (ראו: תב"כ 11/19 קפל נ' רשימת הליכוד – ישראל ביתנו (3.1.2013), השופט א' רובינשטיין; תר"מ 87/03 רייך נ' מדמוני (2.10.2003), השופטת ד' דורנר). בעניין זה, יפים הם דבריה של השופטת ד' ביניש:

עמוד 2 מתוך 6

משכן הכנסת, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 91950
العنوان: مجمع بن غوريون, أورشليم القدس, 91950

טלפון, هاتف: 02-6753407, פקס, فاكس: 02-5669855 Fax:

"תכליתו של סעיף 8 היא למנוע קיומם של אירועים בהם החלק העיקרי הוא 'התעמולה' ואילו הבידור הוא החלק הטפל ש'על גבו' נעשית התעמולה. אפשרויות הבידור הנזכרות בסעיף 8 (הופעות אמנים, נגינה, זמרה וכו') הן אמצעי שאמור למשוך משתתפים לאירוע שנועד להיות תעמולה. מדובר במעין טובת הנאה הניתנת לקהל בתמורה להשתתפותו באירוע, ועל כך החוק אוסר" (סעיף 5 למכתב יושבת הראש מיום 12.2.2006).

ודבריו של השופט מ' חשין:

"תכלית החוק היא להבטיח כי הבוחר בבחירות לכנסת יטיל פתק לקלפי בהחליטו החלטה ראציונלית – החלטה המייסדת עצמה על שיקולים לגופם של דברים - בלא שיהא מושפע מאמצעי-לחץ שונים שאינם מן העניין" (תב"כ 4/16 פינס נ' תנועת אהבת ישראל (15.12.2002)).

8. בחינה אם אירוע מסוים אשר כולל מופע בידור, כיבוד או מתנות הוא בגדר "תעמולת בחירות" תיקבע בהתאם למבחן הדומיננטיות, אשר נקבע בבג"ץ זוילי על ידי הנשיא א' ברק:

"תעמולת בחירות הינה רק אותו ביטוי שהאפקט הדומיננטי שלו הוא בהשפעתו על הבוחר ושאינו לו אפקט דומיננטי אחר, כגון אפקט אמנותי... אכן, האיזון הראוי בין הערכים המתחרים מחייב, כי הדיבור 'תעמולת בחירות' יכלול אותו שידור אשר פועלו הוא בשכנוע ובהשפעה על הכרעת הבוחר, ולא שידור שהאפקט שלו הוא אחר (כגון אמנותי, חדשותי, דתי), גם אם השפעות הלוואי שלו הן בהשפעה (עקיפה) על הבוחר. (בג"ץ 869/92 זוילי נ' יו"ר וועדת הבחירות המרכזית, פ"ד מו(2) 692, 704 (1992)).

9. במסגרת זאת, נקבעו מבחני עזר למבחן הדומיננטיות לעיל על ידי בית המשפט העליון ויושבי ראש וועדות הבחירות. בין היתר, נקבע כי יש להתחשב במועד הפרסום, יוזם דבר הפרסום, האם מדובר בפרסום שנעשה באופן קבוע או באופן מיוחד לקראת הבחירות, ההיגיון הישר ועוד (ראו למשל החלטותיו של השופט מ' חשין: תב"מ 23/2001 סיעת ישראל אחת נ' אינטרנט מעריב (5.2.2001); תב"כ 12/15 ח"כ גולדשמידט נ' ראש הממשלה (22.4.1999); תב"מ 9/2001 קשב מרכז להגנת הדמוקרטיה בישראל (ע"ד) נ' ארץ הצבי (26.1.2001)).

10. לכך יש להוסיף ולציין כי לגישתי, יש לנקוט בכל הנוגע לתעמולת בחירות אסורה בגישה מחמירה, ולא לאפשר את פרסומו – בבחינת "אם יש ספק אין ספק" (תר"מ 15/20 דויד נ' בוטקילה פסקה 5 (13.6.2013)).

11. סעיף 10(א) לחוק הבחירות קובע:

"10 (א) לא תהא תעמולת בחירות באמצעות מודעות מודפסות המוצגות ברבים, אלא בהגבלות אלה:

(1) המודעה לא תהא גדולה מ-50 על 70 סנטימטר;

(3) המודעה תישא את שמו ומענו של המדפיס שהדפיס אותה ושל האדם האחראי להזמנתה; ואם פעל אותו אדם מטעם סיעה, רשימת מועמדים, מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות מקומית או גוף אחר, תישא המודעה את שם הסיעה, רשימת המועמדים, המועמד או הגוף כאמור, או את האות או הכינוי של הסיעה או רשימת המועמדים;

(4) המודעה לא תודבק אלא על לוחות מודעות שייעדה רשות מקומית דרך קבע להדבקת מודעות או שייעדה במיוחד להדבקת מודעות של תעמולת בחירות לקראת בחירות.

(א) (1) על אף הוראות סעיף קטן (א) תותר תעמולת בחירות באמצעות מודעה המוצגת על גבי דירת מגורים או על משרדיה או מועדוניה של מפלגה או רשימת מועמדים, ובלבד שהצבת המודעה אינה אסורה לפי חוק הדרכים (שילוט), תשכ"ו-1966, ואם נקבעו תנאים והגבלות בחוק עזר לפי פסקה (2), כפוף לאותם תנאים והגבלות;"

וסעיף 9:

"פרט לאמור בסעיף 10 לא תהיה תעמולת בחירות באמצעות הדבקה, התקנה, כתיבה, צביעה או זריקת אור על מבנים או גדרות או על כבישים, מדרכות או שטחים אחרים המיועדים לציבור שילך או שישע בהם."

12. סעיף 10א לחוק הבחירות קובע כי הוראות סעיף 10 יחולו בשינויים המתחייבים גם על "שלט מודפס או בלתי מודפס, אולם הגבלת פסקה (1) לסעיף 10 לא תחול על שלט הנושא אך ורק אות וכינוי שאושרו כדין לרשימת מועמדים". עוד יש לציין כי סעיף 10ב לחוק הבחירות קובע הסדר פרטני לפרסום שילוט על גבי מתקני פרסום ייעודיים (תר"מ 13/20 החברה המרכזית לניהול בחירות בע"מ נ' רפיד ויז'ן בע"מ (10.6.2013));

עמוד 4 מתוך 6

משכן הכנסת, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 91950
العنوان: مجمع بن غوريون، أورشليم القدس، 91950

טלפון, هاتف: 02-6753407, פקס, فاكس: 02-5669855 Fax:

תר"מ 29/20 צילקר נ' עיריית אשדוד (22.7.2013).

13. תכלית המגבלות הקבועות בסעיף 10 לחוק הבחירות היא שוויון בין המועמדים ובנוסף למנוע הצפת מבני העיר בשלטי תעמולה תוך פגיעה במראה היישוב (ראו: תר"מ 60/03 שינוי – מפלגת המרכז נ' דוקורסקי (12.10.2002), השופטת ד' דורנר).

דיון והכרעה

14. בפתח הדיון יצוין כי העתירה הוגשה היום, 28.7.2013, קרי, ביום עריכת המופע. יחד עם זאת, משפורסם המופע, על פי הפרסום שצורף לעתירה כנספח א', רק ביום 25.7.2013 (ולא נטען על ידי המשיבה כי היה ידוע לציבור על קיום המופע קודם לכן) ומאחר שלמחרת היום פנתה העותרת למשיבה בבקשה לבטל את המופע, לא מצאתי כי העתירה הוגשה בשיהוי.

15. מופע התרמה – לגישתי, מופע ההתרמה מהווה תעמולה, ולאור הוראות סעיף 8 לחוק הבחירות ניתן בזאת צו מניעה האוסר על קיום המופע.

16. מן המודעה אשר צורפה לעתירה עולה בבירור כי המופע מוגש בחסות המשיבה. זאת ניתן ללמוד הן מתוכן המודעה, והן מאזכור שמה באותיות גדולות ומודגשות בתחתית המודעה. לפיכך, לגישתי, מדובר בתעמולה אסורה בתקופת 90 הימים שלפני הבחירות, שכאמור חלות כבר מיום 24.7.2013.

17. יצוין כי לא מקובלת עלי עמדת המשיבה שעל פיה אין מדובר בתעמולת בחירות מאחר שמדובר באירוע המתקיים מידי שנה. ספק בעיני אם אף מחוץ לתקופת שלושת החודשים, רשאית נבחרת ציבור לתת חסות לאירוע התרמה בו היא משתתפת מתוקף תפקידה הציבורי, וזאת, נוכח סעיף 2א לחוק הבחירות. מכל מקום, ודאי שבתקופת שלושת החודשים טרם הבחירות לרשויות המקומיות, פרסומו של אירוע תוך ששמה של המשיבה ושם רשימתה מופיעים בו באותיות מובלטות המציגות אותה כנותנת החסות לאירוע, הוא בגדר תעמולת בחירות אסורה.

18. נוכח מסקנתי האמורה, איני מוצא מקום לדון ביתר טענות העותרת הנוגעות להיות האירוע בגדר תרומת בחירות אסורה.

עמוד 5 מתוך 6

משכן הכנסת, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 91950
العنوان: مجمع بن غوريون, أورشليم القدس, 91950

טלפון, هاتف: 02-6753407, פקס, فاكس: 02-5669855 Fax:

19. שילוט – הטענות בכל הנוגע לשלטים נטענו על ידי העותרת בעלמא, לא פורט כיצד, אם בכלל, מדובר בהפרה של הנוהל העירוני אשר מסדיר תליית שילוט בחירות, בהתאם לסעיף 10 לחוק הבחירות (ונוהל זה כלל לא צורף לעתירה). נוכח זאת, טענה זו נדחית.

20. לפיכך, העתירה מתקבלת בחלקה. המשיבה תישא בהוצאות העותרת בסכום של 9,000 ש"ח.

ניתנה היום, כ"א באב התשע"ג (28.7.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20